

Δικορφιώτικα Νέα

Δίμηνη εφημερίδα του Συλλόγου Δικορφιωτών Ζαγορίου

Τεύχος 50, Δεκέμβριος '92 - Ιανουάριος '93. Υπεύθυνος έκδοσης: Δημ. Παπαγιαννόπουλος - Πλουτάρχου 44, 121 37 Περιστέρι, τηλ. 57.38.093

ΕΝΔΟ - ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

Δοχεία απορριμμάτων

Στις αρχές Νοεμβρίου 1992, η Κοινότητά μας αγόρασε δοχεία απορριμμάτων για τη συγκέντρωση μέσα σ' αυτά, όλων εκείνων που κατά καιρούς «σπέρναμε» εδώ κι εκεί, σε διάφορα σημεία του χωριού και δημιουργούσαμε προκλητικούς σκουπιδότοπους...

Ήδη με τη χειρονομία και απόφαση αυτή της Κοινότητάς μας, είμαστε όλοι υποχρεωμένοι, κάθε σακούλα με απορρίμματα να μην την πετούμε πλέον εδώ και κει, αλλά να τη βάζουμε με προσοχή μέσα σ' αυτά τα δοχεία, που είναι σύγχρονα, μεγάλα και ευρύχωρα. Όμως επειδή τα δοχεία αυτά δεν μπορούν να σηκώνονται και να ανατρέπονται (όπως γίνεται στην πόλη που υπάρχουν απορριμματοφόρα αυτοκίνητα...) χρειάζεται να προσέξουμε τα εξής:

1. Τα απορρίμματα πρέπει να τα βάζουμε οπωσδήποτε μέσα σε σακούλες που θα τις δένουμε καλά και θα τις τοποθετούμε με προσοχή μέσα στα νέα δοχεία, ώστε αυτός που θα αναλάβει την αποκομιδή των απορριμμάτων να μπορεί να πάρει μία-μία σακούλα και να τη ρίχνει στο αυτοκίνητό του...

2. Οι σακούλες δεν είναι τόσο ακριβές. Αν όμως παρουσιαστεί έλλειψη, μπορεί ο Σύλλογός μας να προμηθευτεί, χονδρικώς, κάμποσες και να τις διαθέτει με το αντίτιμό τους στους χωριανούς, υποβοηθώντας τους.

3. Αξίζει έπαινος στο Σύλλογό μας, που με δική του ευθύνη και πρωτοβουλία (και με δικά του κυρίως έξοδα...) διαμόρφωσε τον κατάλληλο χώρο, κοντά στον Αη-Λιά, για τη ρίψη και ταφή των απορριμμάτων μας.

4. Ομοίως, έπαινος αξίζει στο Κοινοτικό μας Συμβούλιο, γιατί φαίνεται ότι τελικά έλυσε ένα μέγιστο και οξύτατο πρόβλημα δεκαετιών του χωριού μας, με την αγορά αυτών των δοχείων και την οργάνωση της αποκομιδής των απορριμμάτων μας, γενικότερα. Γιατί (κακά τα ψέματά...) το θέαμα που παρατηρεί-

ται τα τελευταία χρόνια, όσον αφορά στα σκουπίδια στο Δίκορφο, ήταν κάτι που δεν ταίριαζε στο ζαγορίσιο νοικοκυριό και μεράκι μας και ομολογουμένως μας υποβάθμιζε πολύ.

Ελπίζουμε τώρα, που δε θα έχουμε καμιά απολύτως δικαιολογία για έλλειψη δοχείων κ.λ.π., ότι το Δίκορφο θα λάμψει κυριολεκτικά από καθαριότητα και ότι θα εκλείψει παντελώς το θέαμα με σακούλες σκόρπιες εδώ και κει (και ανοιγμένες...) όπως ήταν μέχρι πέρυσι, δυστυχώς...

Αν κάποιος χωριανός έχει κάτι το συγκεκριμένο και πρακτικό να προτείνει για τη συγκέντρωση και αποκομιδή των σκουπιδιών μας, να το προτείνει δημοσίως και εγγράφως. Θα το δεχτούμε με πολλή ευχαρίστηση και χαρά.

Λαογραφικό μουσείο

Αρκετές Κοινότητες στην περιοχή μας, αλλά και στην Ελλάδα γενικότερα, έχουν ιδρύσει και λειτουργούν λαογραφικά μουσεία.

Τι είναι το λαογραφικό μουσείο; Είναι ένα ίδρυμα, ένας χώρος, όπου συγκεντρώνονται όλα τα αντικείμενα εκείνα που έχουν σχέση με τη ζωή του λαού, τα έργα του, τις δραστηριότητές του, τα επιτεύγματά του κατά το παρελθόν, κοντινό και μακρινό.

Εκεί φυλάσσονται και διατηρούνται τα συγκεντρωθέντα αντικείμενα κατά είδος και κατά χρονολογική σειρά κι έτσι γίνονται προσιτά στο ευρύ κοινό και κυρίως στις επερχόμενες γενιές των νεοτέρων που δεν τα γνωρίζουν και δεν τα χρησιμοποιούν πλέον. Δηλαδή, ένα Λαογραφικό Μουσείο είναι ο καθρέφτης της ιστορίας ενός τόπου, και στην περίπτωση μας θα είναι η ίδια η ιστορία και η ζωή του Δικόρφου.

Ποια είδη θα μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε εμείς πλέον, οι επιζώντες Δικορφιώτες και έχοντες βιώματα και αναμνήσεις από το παρελθόν του Δικόρφου;

Αντικείμενα κατ' αρχήν της καθημερινής λειτουργίας του σπιτιού, μέχρι το 1950. Λάμπες, χειρόλαμπες, τσιμπιδές, γαβάθες, ξύστρες, τζιορέλες, σαρμανίτσες, φτσέλες, βαρέλες, τηγάνια, μαστραπάδες, καφόμυλοι, λανάρια,

χειρόμυλοι, ρόκες και λοιπά παρόμοια.

Επίσης γεωργικά και λοιπά εργαλεία όπως: δικέλια, κλαροκόποι, σφυριά, πριόνια και κάθε άλλο εργαλείο χρησιμοποιούμενο καθημερινά. Αλλά και κάθε άλλο παλιό αντικείμενο θα έχει θέση εκεί μέσα, αφού θα δείχνει και αποδείχνει τη ζωή και τη συνέχεια του Δικόρφου.

Ένα δεύτερο ερώτημα που ανακύπτει είναι: Από ποιους θα συγκεντρωθούν όλα τα παραπάνω διατηρητέα αντικείμενα του Λαϊκού μας Μουσείου;

Νομίζω, ότι όλοι μας πρέπει να βοηθήσουμε και να συμβάλλουμε ανάλογα με τις δυνατότητές μας. Όλοι μας, κάτι θα έχουμε να δώσουμε γι' αυτό το Μουσείο (αν το φτιάξουμε ποτέ...). Ο ένας μια χειρολάμπα, ο άλλος μια τζιορέλα, ο τρίτος μια σαρμανίτσα (εγώ έχω μια από το 1927 και θα τη χαρίσω). Οι πολλοί γενικά, αν το θελήσουν μπορούν να εμπλουτίσουν ένα τέτοιο Μουσείο.

Και ασφαλώς θα διερωτάσθε: Πού θα λειτουργήσει αυτό το Μουσείο και πού θα στεγαστεί; Ο χώρος νομίζω, αν δεν κάνω λάθος, είναι ήδη έτοιμος. Το παλιό μας σχολείο (που τόσο ωραία συντηρεί και διατηρεί ο Σύλλογός μας) μπορεί να διαθέσει μία από τις αίθουσές του, έστω και μικρή, γι' αυτό το σκοπό. Εκεί θα συγκεντρωθούν και θα καταγραφούν σχολαστικά, από ειδική ομάδα εθελοντών Δικορφιωτών, όλα τα συγκεντρωθέντα αντικείμενα.

Εκεί θα μείνουν εκτεθειμένα με σειρά και τάξη, ώστε να τα βλέπει ο κάθε επισκέπτης του χωριού μας μελλοντικά και εμείς (οι επιζώντες) να αναβιώνουμε τις μνήμες μας και τα δικορφιώτικα βιώματά μας.

Ο κάθε χορηγός, δωρητής ή δανειστής, έχω τη γνώμη, ότι πρέπει να γράψει επάνω στο αντικείμενο που θα χαρίσει ή θα δανείσει το όνομά του, ώστε και προσφορές να έχουμε ποικίλες και εκτίμηση και σεβασμό να έχουμε προς τα αναγραφόμενα ονόματα.

Είναι μια αξιόλογη και επαινετή προσπάθεια αυτή που προτείνω κι αν τελεσφορήσει κάποτε, νομίζω θα τιμά το Δίκορφο και αυτούς που τυχόν πρωτοστάτησαν στη δημιουργία και ίδρυση του.

Τα δραστήρια και άοκνα μέλη του Συλλόγου μας και η Κοινότητά μας μπορούν να βοηθήσουν παντοί-

τρόπως και ποικιλοτρόπως σ' αυτή την προσπάθεια.

Θα γράψουν ιστορία και θα καμαρώνουμε όλοι μας αργότερα για την επιτυχία τους και το σπουδαίο αυτό έργο τους.

Ημερολόγιο Δικορφιωτών

Έχουμε ήδη οι περισσότεροι στα χέρια μας το καλαίσθητο και φροντισμένο ημερολόγιο 1993 που το επιμελήθηκε αυτός που με τόσους κόπους και θυσιές εκδίδει και τη δίμηνη εφημεριδούλα μας, ο κ. **Τάκης Παπαγιαννόπουλος**.

Με την πρώτη ματιά που του ρίχνεις και το ξεφυλλίζεις, μεταφέρεσαι αυτομάτως νοερώς στο Δίκορφο. Ο πέρα Μαχαλάς στην πρώτη του σελίδα, ολοζώντανος και φυσικός, σου φέρνει στη μνήμη χίλια πρόσωπα και χίλιες αναμνήσεις. Τόσο ζωντανή και πετυχημένη είναι αυτή, η πρώτη φωτογραφία.

Εν συνεχεία σε ξεναγούν οι ολοζώντανες φωτογραφίες με το σπίτι της **Πανωραίας του Κράνη**, με το δικορφιώτικο μαντζάτο, που 'ναι έτοιμο να σε υποδεχτεί, με την όμορφη και ανεπανάληπτη δικορφιώτικη κεντρική πλατεία, με τη **λαϊκή ζωγραφική του σπιτιού του Στάθη** και τέλος με την ολοζώντανη φωτογραφία του **Χρήστου Δούκα** που μας μεταφέρει στο καταχείμωνο και στο ελβετικό τοπίο του χωριού!!!

Η ζωντάνια της έκδοσης, το χρώμα, η επιμέλεια, το χαρτί, η εμφάνιση είναι κάτι το πρωτότυπο και υπέροχο και σε κάνουν να νιώθεις ότι θα έχεις πλέον μέσα στο σπίτι σου, επί ένα συνεχή χρόνο, το ίδιο το Δίκορφο. Εύγε στο δημιουργό αυτού του ημερολογίου και ελπίζω να μη λείπει από κανένα δικορφιώτικο σπίτι, απανταχού της Ελλάδας.

Ο υπεύθυνος της στήλης των
"ΕΝΔΟ - ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ"
Ματθαίος Λέκκος

ΤΟ ΔΣ ΚΑΙ Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΕΥΧΟΝΤΑΙ ΣΕ ΟΛΟΥΣ
ΤΟΥΣ ΔΙΚΟΡΦΙΩΤΕΣ
ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ
ΕΙΡΗΝΙΚΟ ΤΟ 1993.

"ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΡΒΟΥΝΑ"

Ο εκλεκτός φίλος Χριστόφορος Λεοντάρης είναι καθηγητής φιλόλογος και υπηρετεί στο Κλασικό Λύκειο Ιωαννίνων. Ακούραστος εργάτης της πέννας και πνευματικός άνθρωπος, εξέδωσε τελευταία το βιβλίο του "Εικόνες" που αναφέρεται κυρίως στα Γιάννενα και στα χωριά του νομού μας. Μας παραχώρησε το δικαίωμα της αναδημοσίευσης ενός διηγήματός του, που περιγράφει πραγματικά γιαννιώτικα γεγονότα, με ονόματα φανταστικά, όπως μας θα δώσει ο ίδιος.

ΑΞίζει τον κόπο να το παρακολουθήσουμε, σε τέσσερις συνέχειες, για τη γλαφυρότητά του, τη λογοτεχνική του ομορφιά και την περιγραφή των ηθών και νοοτροπιών της εποχής.

Ματθαίος Λέκκος

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΡΒΟΥΝΑ Α' μέρος

<< Ακριβώς απέναντι από το μανάβικο του κυρ-Δήμου, στην οδό Τρίχα, ήταν το φαρμακείο του κυρίου Τσεπούτη. Δήμος και Τσεπούτης σήμαινε ανατολή και δύση, μέρα και νύχτα, γαλήνια επιφάνεια με σκοτεινό βυθό. Στο κυρ... άκουε ο ένας, στο κύριος ο άλλος. Το φαρμακείο με τους αστραφτερούς ασπροκόκκινους σταυρούς απ' έξω, με τα κάτασπρα από μέσα ράφια, τα κατόματα με θαυματουργά κουτάκια κι απ' πάνω το εκκρεμές ρολόι με κρεμασμένη την ουρά του και το άπλετο φως, έκανε τους περαστικούς να νιώθουν ιερό δέος και να θεωρούν τον Τσεπούτη καλό Σαμαρείτη. Της πλατείας το ρολόι και του φαρμακείου μετρούσαν τις ώρες με απόλυτη συμφωνία συμβαδίζοντας χωρίς ποτέ να ξεχνιούνται στο δρόμο του χρόνου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 1992	
ΕΣΟΔΑ:	
Από συνδρομές:	158.500
Υπολ. προηγ. ετών:	129.272
Σύνολο:	287.772
ΕΞΟΔΑ:	
Τυπογραφικά:	168.000
Ταχυδρομικά:	7.395
Γραφική ύλη:	7.000
Διάφορα:	5.810
Σύνολο:	188.205
Υπόλοιπο για 1993:	99.567

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ "ΣΕΛΙΔΑ"
Σπ. Τρικούπη 38, Αθήνα
Τηλ. 8233830 - 8238468

Ο κυρ-Δήμος φωτίζονταν απ' το φαρμακείο και με το ρολόι, που τ' αγνάντευε, άνοιγε κι έκλεινε το μαγαζί του, ούτε λεπτό παράβαση, θύμιζε μάλιστα στον τελευταίο πελάτη του να βιάζεται, γιατί δεν ήθελε σχέσεις με την αγορανομία. Στο στενό μανάβικο επικρατούσε η τάξη του φαρμακείου. Η ζυγαριά του Δήμου δούλευε με φαρμακευτική ακρίβεια, δεν έκλεβε γραμμάριο, ούτε και δώριζε.

- Η τάξη είναι τάξη, δε θέλω αδικία, έλεγε και ξανάλεγε στον κάθε πελάτη του. Και πολλοί γείτονες, για να γελούν, έστηναν αυτή κάθε τρεις και λίγο, για ν' ακούσουν τούτο το απόφθεγμα και δικαιολογημένα κάποιοι τολμηροί πρόσθεσαν στο όνομά του το επίθετο αδικός. Ετσι ο Δήμος ο Αδικός ήταν γνωστός ο' όλη την αγορά. Η προσωινυμία όμως αυτή ήταν πέρα για πέρα ευφημισμός, αφού κιλό μαρινάρινα ζητούσε, κιλό ακριβώς έπαιρνε και πλήρωνε, όχι όσο-όσο, αλλά όσο ο νόμος όριζε, τίποτε παραπάνω, τίποτε παρακάτω, δούλευε με το παραδοσιακό τριάντα στα εκατό.

Ο Δήμος ο Αδικός βάζει με το σταυρό στη μπάλα. Με το σταυρό άνοιγε το μαγαζί, με το σταυρό το έκλεινε και με το σταυρό έκανε τις συναλλαγές με τους χονδρέμπορους της οδού Αβέρωφ, με το "δόξα τω θεώ" διάνθιζε κάθε κουβέντα του. Ως άνθρωπος του Θεού, καθώς ήταν, κάθε Κυριακή πήγαινε

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Κοπή της Δικορφιώτικης βασιλόπιτας

Την Κυριακή 10 Ιανουαρίου 1993 και στο κέντρο "Στάμνα" Ιωαννίνων (κοντά στο αεροδρόμιο) κόπηκε η Δικορφιώτικη βασιλόπιτα.

Είχε προγραμματιστεί να κοπεί στο Δίκορφο, στις 3 Ιανουαρίου, αλλά το πολύ χιόνι και η κακοκαιρία των ημερών δεν το επέτρεψαν.

Πρέπει να ομολογήσουμε, ότι η συμμετοχή των Δικορφιωτών σ' αυτή την ωραία εκδήλωση ήταν μαζική. Πέρασαν τα εκατό άτομα οι συμμετασχόντες και κατά τη χαριτωμένη διατύπωση του γραμματέα του Συλλόγου,

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

στη Μητρόπολη νωρίς, απ' το εωθινό ευαγγέλιο, σπάνια έβλεπε ανάμεσα σε επισήμους και τον κ. Τσεπούτη μετά της κυρίας του. Η αποστολική ολιγάριθμη του ήταν ζωικός και ζωτικός κανόνας. Και ο κανόνας αυτός τηρούσαν απαρήγκλιτα κι από την οικογένειά του.

Η κυρ-Δήμνα αποτελούσε γενναία εσωτερική δύναμη, αλλά και εφειδρική για τον κυρ-Αδικο. Αφού ξεκινούσε για το σχολείο τα παιδιά, το Βασίλη και την Κατίνα κι έκανε τις ρέουσες δουλειές, έπαιρνε το κολατσιό του άντρα της και νάτη στο μανάβικο. Χωρίς υποδείξεις του αφεντικού συγύριζε τα άδεια καφάσια, ξεχωρίζε τα άρρωστα φρούτα δίνοντας έτσι χέρι βοήθειας στον κυρ-Δήμο τον Αδικο.

Σιγουριά στη δουλειά ένιωθε ο κυρ-Δήμος έχοντας στα μετώπις την υποστήριξη της Δήμνας. Αυτή, ως προεστιά, φρόντιζε το σπίτι, ήταν καλή νοικοκυρά, οικονομική στα έξοδα που θα μπορούσε να γίνει πρωταγωνίστρια σ' ένα νέο "Οικονομικό" κάποιου Ξενοφώντα, ήταν με απλά λόγια έμπειρος τιμονιέρης. Πολλά πήραν απ' αυτήν και τα παιδιά της, που τα 'δειχναν στις σχολικές επιδόσεις και σε κάθε ευκαιρία. Στις δυο γειτονιές, του σπιτιού και του μαγαζιού, όλοι είχαν να λένε γι' αυτά, ακόμα και ο κ. Τσεπούτης, όλοι καλοτύχιζαν τους γονιούς.

Έτσι ο κυρ-Δήμος με λυμένα τα προβλήματα του σπιτιού που κατατρώγουν άλλους και εξανερμίζουν την ηρεμία, είχε κάθε ευχέρεια για

περισσότερη επαγγελματική προσήλωση και μπορούσε άνετα να μοιράζει χαμόγελα και καλημέρες σε λίγο και πολύ γνωστούς του. Έφτασε στο σημείο να 'χει εστίες γνωριμίας ο' όλα τα σημεία της πόλης και η κοινωνικότητά του να ζηλεύεται ακόμα κι από τον κύκλο του κ. Τσεπούτη.

Πολλοί ξεκινούσαν από μακριά για να ψωνίσουν στον κυρ-Δήμο από τη Δεξαμενή, την Καλλιθέα, τα Σουλιώτικα, τα Φράγκια, τον Κάστρο, τη Σκάλα ακόμα κι από τα περίχωρα κι ας διάβαιναν μπροστά από μεγαλομάγαζα καλύτερης επιφάνειας και οπωρικής εμβέλειας.

Και κείνα τα παιδιά του μεγάλωναν σα να τα τραβούσε κανένας απ' τα κατσαρά μαλλιά τους. Μεγάλωναν σε σώμα και ψήλωσαν απότομα σε πνεύμα. Δάσκαλοι και καθηγητές στη συνέχεια, αυτά είχαν για μέτρο σύγκρισης. Είχαν γιναι και αυτοί πελάτες του κυρ-Δήμου του Αδικου και κηδεμόνες των παιδιών του. Ο κ. Τσεπούτης, χωρίς να το δείχνει, έσκαβε την ψυχή του κι έσκαγε απ' το κακό του στήθος έβλεπε απέναντι στο μανάβικο να ψωνίζουν, μα πιο πολύ, όταν πήγαινε στο Γυμνάσιο να ρωτήσει για τα παιδιά του, τις μεγάλες αυτές κουμπούρες ή να πάρει βαθμούς. Και σαν όλοι μιλούσαν για τα Δημόπαιδα, τα μεγάλα αυτά ξυράφια, τότε τον έπιαναν ζαλάδες και κατάπινε με τη σέσουλα τις ασπρινίνες και χωρίς συνταγή γιότρου.

- Τί χολοσκάς, αφεντικό, του λέγε ο ηλικιωμένος υπάλληλός του τα παιδιά τα δικά σου έχουν τα αγαθά του Θεού, σ'έρ' τα στο ιδιωτικό και θα δεις...

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Ευχάριστη και συγκινητική ήταν η παρουσία και συμμετοχή στο κόψιμο αυτής της πίτας του Μιχάλη Καραγιάννη, που είναι ο αρχαιότερος, τελευταίος επιζών του χωριού μας.

Τελειώνοντας (ύστερα από ένα τρίωρο περίπου) η εκδήλωση αυτή, ο γραμματέας του Συλλόγου μας βεβαίωσε ότι θα ακολουθήσει τις ερχόμενες Απόκριες ο ετήσιος χορός στο κέντρο της πόλης μας κι έτσι θα δοθεί σε όλους μας η ευκαιρία μιας νέας συνάντησης και επανασύνδεσης, καθώς και μιας ζωντανής και όμορφης Δικορφιώτικης παρουσίας στα Γιάννενα.

Ματθαίος, Ο Ελάχιστος
11-1-1993

"ΔΙΚΟΡΦΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ" "ΔΙΚΟΡΦΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ"

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΛΑΖΑΡΟΣ Δ. ΛΕΚΚΟΣ

Τριετής μνήμη και ανάμνηση

Συμπληρώθηκαν στις 24 Δεκεμβρίου 1992, τρία χρόνια από το χαμό του πολύ αγαπημένου μας και αξεχάστου δασκάλου του χωριού μας, Λάζαρου Λέκκου. Όσοι υπήρξαν μαθητές του, τον θυμούμαστε περισσότερο ίσως για το χαμόγελό του, την καλοσύνη του, την ανοιχτή του καρδιά, το πλησίασμα και την κατά δύναμη προσφορά του προς την εκπαίδευση. Και μας έρχονται στη μνήμη μας τα συγκινητικά και πολύ ανθρώπινα λόγια που ακούσαμε κατά την επίσκεψή του στην Αγία Μαρίνα - Ιωαννίνων απ' τον εξάιτερο συνάδελφό του κ. Βύρωνα Βαρζώκα.

Αναδημοσιεύουμε σήμερα εκείνο τον επικήδειο λόγο, σαν ελάχιστο δείγμα τιμής και ευγνωμοσύνης προς τον αξεχαστό μας Λάζαρο, που το χρυσό μας ξάδερφο και συγγενή, το χαμογελαστό και πάντα χαρούμενο Δικορφιώτη. Και του διαμνύουμε εν ουρανόις ότι είναι αναγεγραμμένος με "χρυσά" γράμματα στη μνήμη μας και στη συνείδησή μας, πάντοτε ανεξίτηλα, άσβεστα και ζωντανά, ισόβιως. Και τώρα το κείμενο του κ. Βαρζώκα.

Μ.Λ.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου

Ένα καταστροφικότερο φαινόμενο από τη μείωση του όζοντος και πιο δύσκολο στην αντιμετώπισή του είναι το "φαινόμενο του θερμοκηπίου" που προκαλείται από το CO₂. Η παρουσία του CO₂ στην ατμόσφαιρα επιτρέπει στην ηλιακή ακτινοβολία να φτάσει ως την επιφάνεια της ΓΗΣ, δημιουργεί όμως ένα είδος θερμικού θόλου στην ατμόσφαιρα, που δεν αφήνει σημεία διέξοδου για τη υπέρυθρη ακτινοβολία που απορροφά. Έτσι αυξάνεται η θερμοκρασία της ΓΗΣ.

Υπολογίζεται ότι ως το 2050 θα σημειωθεί μια άνοδος της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη της τάξης των 3,5ο C έως 14ο C. Αυτή η άνοδος είναι 5-10 φορές μεγαλύτερη από την άνοδο της θερμοκρασίας που προκάλεσε το τέλος της εποχής των παγετώνων.

Ο ανθρώπινος πολιτισμός δημιουργήθηκε και εξελίχθηκε σε συγκεκριμένα θερμοκρασιακά επίπεδα. Σ' αυτό συνετέλεσαν όλα τα αέρια της ατμόσφαιρας, ανάμεσά τους το όζον και το CO₂. Οποιοσδήποτε λοιπόν μεταβολές των αερίων αυτών θα

Τελευταίος ασπασμός

Αγαπητέ μας και αλησμόνητε Λάζαρε!

Πήρες πια την αμετάκλητη απόφαση για το μεγάλο ταξίδι. Όμως η απόφασή σου καταλύπησε τους φίλους σου και συγκλόνησε τους δικούς σου.

Φεύγεις. Αλλά φεύγεις με το κεφάλι ψηλά. Γιατί σαν άνθρωπος έπραξες κατά πως πρέπει. Σα δάσκαλος έδωσες την ψυχή σου ν' αναστήσεις τόσα και τόσα Ελληνόπουλα.

Στο χωριό σου, το Δίκορφο, που υπεραγαπούσες (όπως και κάθε τι το ζαγορίσιο), στην Παιδόπολη, στην Ελεούσα, στο Κεφαλόβρυσο και στην πόλη, εδώ μέσα, το πέρασμά σου στάθηκε χαρακτηριστικό.

Ως πατριώτης επίσης διακρίθηκες. Αψευδέστατοι μάρτυρες της προσφοράς σου, το τραύμα στο πόδι σου και η φυλακισή σου, στην Κατοχή.

Σα μέλος της πατρικής σου οικογένειας, προστάτεψες τη μάνα σου, βοήθησες να ξεπεταχτούν τα μικρότερα αδελφία σου, να αποκατασταθούν οι αδελφές σου, κρατώντας έτσι το ζαγορίσιο έθος. Κι ύστερα σκέφτηκες τον εαυτό σου.

Κι έκαμες όντως θαυμάσια εκλογή συντρόφου. Και δημιουργήσες την οικογένειά σου, με τα εξαιρετικά σας παιδιά.

Δυστυχώς μετά την αποχώρησή σου από την ενεργό υπηρεσία (όταν είναι ο καιρός της απολαβής των κόπων) η καρδιά σου σύντομα έδειξε τα πρώτα σημάδια της κόπωσης της!

Πάλαιψες χρόνια, για να μπορέσεις να δεις τα παιδιά σου μεγαλωμένα, να δοκιμάζουν τις φτερούγες τους.

Δεν πρόκανες μόνο το οριστικό πέταγμά τους, αλλά τους έδωσες τις δυνατότητες και τ' αφήνεις σε γερά χέρια, στα άξια χέρια της γυναίκας σου, που θα ολοκληρώσει την κοινή προσπάθεια.

Μα και φίλος, Λάζαρε, υπήρξες εξαιρετικός! Ποιος από μας θα λησμονήσει το γλυκό ήχο της προσφωνήσής σου, "χρυσέ μου";

Φεύγεις πια, γλυκομίλητε και πάντα αισιόδοξε Λάζαρε!

Ξεκουράσου κάτω από το ελαφρό γιαννιώτικο χώμα. Κι η θείκη παρηγοριά ας στάξει το βάλασμά της στις καρδιές των δικών σου. Και η θύμησή σου νάναι παντοτινή.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

- Αρραβωνιάστηκε στα Γιάννενα, η Σοφία Παπαντωνίου, αγγονιά της Πανδώρας Παπαϊωάννου, τον εκλεκτό της καρδιάς της Αποστόλη Ρουμελιώτη. Καλά στέφανα παιδιά.

- Αρραβώνες όμως είχαμε και στην Αθήνα. Ο Μίμης Στάθης του Ντίνου αρραβωνιάστηκε την Μαρία Κουκουλιώτη. Καλά στέφανα.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ανώνυμος χωριανός	7.000
Παναγιώτου Αγγελική	5.000
Σοφρονίου Χρήστος	5.000
Δούκας Κώστας	3.000
Καραγιάννης Μιχάλης	3.000
Γράψα-Ματσοπούλου	
Αλεξάνδρα	2.500
Λέκκου Αλίκη	2.000
Παλιάγκα Στεφανία	1.500
Σακελλαρίδης Αθανάσιος	1.000
Τσινοπούλου Αθηνά	1.000

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Ο Σύλλογός μας κυκλοφόρησε φέτος ένα καλαίσθητο ημερολόγιο. Πρόκειται για ένα επτασέλιδο ημερολόγιο, έγχρωμο, με έγχρωμες φωτογραφίες του χωριού μας, σε χαρτί illustration, σε μια προσεγμένη έκδοση.

Το ημερολόγιο τιμάται 1.500 δρχ. και όποιος θέλει να το προμηθευτεί, ας τηλεφωνήσει στην εφημερίδα μας 57.38.093 ή στον κ. Τσίνη στα Γιάννενα τηλ. 21353. Ελπίζουμε ν' ανταποκριθείτε όλοι σ' αυτή την προσπάθεια του Συλλόγου.

ΣΤΟ ΔΙΚΟΡΦΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ (Β' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ)

Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΚΟΥΖΙΝΑ

Χαρείτε τις διακοπές σας

στο μαγευτικό και παρθένο

περιβάλλον του ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

ΤΗΛ. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ: (0653) 61.226

61.470

ΑΘΗΝΑ: 99 23 585

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Με το γενικό αυτό τίτλο μεννοούμε τους θρύλους και τις παραδόσεις, τους μύθους και τα παραμύθια, τις λαϊκές ιστορίες και φαντασίες, τα ήθη και έθιμα που από τα παλιά τα χρόνια χρησιμοποιήσε ο λαός μας για να εκφράσει τα συναισθήμα-

τά του και τις σκέψεις του. Εδώ, σ' αυτή τη στήλη, θα παρουσιάζουμε κάθε φορά κάποια παράδοση, κάποιο θρύλο, κάποιο τοπικό ή πανελλήνιο έθιμο, κάποιο μύθο με απλό και ευχάριστο τρόπο. Επίσης θα παρουσιάσουμε τοπικά ή πανελλήνια δη-

μοτικά τραγούδια που μας μιλούν για την ξενιτιά, για το γάμο και τα ιστορικά κατορθώματα των προγόνων μας. Ελπίζουμε μ' αυτόν τον τρόπο να επαναφέρουμε στη μνήμη μας παλιά μας διώματα οι παλαιότεροι και οι νεότεροι να μπορέσουν να επι-

κοινωνήσουν με το παρελθόν. Θα είναι δηλαδή διπλό το όφελος... Κάνοντας αρχή σήμερα, σας παρουσιάζουμε τις αναμνήσεις ενός Δικορφιώτη, απ' τα παιδικά του χρόνια που μας μιλούν για το έθιμα των Χριστουγέννων εκείνης της εποχής. Μ.Λ.

Παιδικά Χριστούγεννα

Κάθε φορά που επισκέπτομαι το Δικόρφο, χριστουγεννιάτικες μέρες, μου έρχονται στο νου μου όλα εκείνα τα βιώματα και οι αναμνήσεις των παιδικών μου χρόνων. Κάλαντα, **τηγανίτες χριστουγεννιάτικες** και βασιλόπιτα, είναι τα πιο ζωνηρά και ανεξίτηλα στη μνήμη μου.

Απο νωρίς η μάνα μου ετοιμάζε, θυμάμαι, τη μεγάλη πλάκα που θα έψηνε τις τηγανίτες στο μαγειριό. Ήταν μια μεγάλη, χοντρή και στρογγυλή πλάκα που έπρεπε να αντέχει στη φωτιά, δοκιμασμένη απ' τις προηγούμενες χρονιές. Αυτή την πλάκα την άλειφε με λάδι (όσο στη φτώχεια μας είχαμε...) κι απάνω της θα ψήνονταν όλες οι τηγανίτες των Χριστουγέννων.

Ήταν τα πρόχειρα ρούχα του Ιησού (σπάργανα), όπως με βεβαίωναν, που θα φορούσε, καθώς θα γεννιόταν στην παγωμένη Βηθλεέμ κι εγώ χαιρόμουν και καμάρωνα που κι ο Χριστός **δεν είχε ρούχα και φαϊ** (όπως κι εμείς) εκείνα τα δύσκολα χρόνια της σκληρής Κατοχής και του πολέμου.

Κι άναβε τη μεγάλη φωτιά η μάνα μου. Τη βοηθούσαν κι οι αδερφές μου, κι εγώ ήμουν ο μόνος αμέτοχος θεατής, αλλά ζωντανός και λαλίστατος συντονιστής... που τριγυρούσα χαρούμενος και γελαστός αυτή τη μεγάλη για μένα ώρα. Επαιρνε μ' ένα κουτάλι η μάνα μου το χυλό του αλευριού και τον άπλωνε πάνω στην καμένη πλάκα. Εκείνος αμέσως ψηνόταν κι όλες αυτές τις ψημένες τηγανίτες, τις έβαζε σ' ένα μεγάλο στρογγυλό ταψί, τη μια πάνω στην άλλη, με σειρά και προσοχή. Εμείς από δίπλα, **κρυωμένοι και πεινασμένοι, δλέπαμε τη θεία μυσταγωγία των τηγανιτών** και χαιρόμαστε. Μερικές τις τρώγαμε ψημένες βιαστικά και λαίμαργα για να χορτάσουμε τη μεγάλη πείνα μας, χωρίς να περιμένουμε τη λιωμένη ζάχαρη. Κι όταν τελείωνε η διαδικασία της πλάκας και της φωτιάς, τότε άρχιζε η δεύτερη και τελευταία φάση. Ήταν το ζαχαρώμα.

Οι τηγανίτες απλώνονταν με τη σειρά στο μεγάλο ταψί. Μια σειρά τηγανίτες, μια σειρά τριμμένα καρύδια κι αμύγδαλα. Κι αυτό γινόταν δυο-τρεις φορές στο ίδιο ταψί, ώσπου έφτανε ως απάνω και ...γέμιζε.

Κι ερχόταν η ολοκλήρωση ύστερα. Λιωμένο καλά στο κακί του μαγειριού και βρασμένο, το σιρόπι έπρεπε να χυθεί επάνω στις τηγανίτες, για ν' απορροφηθεί σε κάμποσες ώρες και να μεταβληθεί σ' ένα **υπέροχο και θαυμάσιο** γλυκό των χριστουγεννιάτικων ημερών.

Έχυνε η μάνα μου το σιρόπι στο ταψί κι εμείς παρακολουθούσαμε την **ιεροτελεστιά αυτή με δέος και προσοχή**, γιατί το στομάχι μας, ήταν άδειο και το ψωμί λίγο ή ελάχιστο...

«Πρέπει να μείνει μια νύχτα, έτσι ζαχαρωμένο και την άλλη μέρα θ' αρχίσουμε να τρώμε» έλεγε συνήθως η μάνα μου, που ασφαλώς θα έβλεπε τη **λαιμαργία και την πείνα ζωγραφισμένη στα μάτια μας και στενοχωριόταν** (όπως υποψιαζόμουν ενστικτωδώς...).

Με πόση **όρεξη και μανία** έπεφτα, θυμούμαι, σ' αυτό το τελειωμένο πλέον και πλουσιοπάροχο γλυκό. Έτρωγα, έτρωγα, κρυφά και φανερά και πήγαινα και στη θεία μου Κούλα και Αμαλία κι έπαιρνα κι από εκεί ...σμπληρωματική "βοήθεια"!!! Μερικές φορές δε, όταν η γιαγιά μου ήταν στην **Καλωτά**, έκανα ταξιδάκι έξτρα γι' αυτό και μόνο το σκοπό. Να φάω κι άλλες τηγανίτες και να κορέσω τη βαθεία και συνεχή πείνα μου, σήμερα και... αύριο!!!

Κι έτσι **χαιρόμουν δίπλα τα παιδικά μου Χριστούγεννα**. Μια που εβίωνα τη γέννηση του Χριστού απλά και ανθρώπινα και μια, που χόρταινα (μέχρι σκασμού...) **δικορφιώτικες τηγανίτες!!!** Ήμουν ο **τηγανιτόπληκτος** του πέρα μαχαλά όπως έλεγε ο θείος μου, ο Αρέσιος...

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΛΕΚΚΟΣ

ΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΙΑΤΙΚΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ Η Κάλω

Μια φορά κι ένα καιρό, ήταν και δεν ήταν... Ήταν μια γυναίκα που είχε δυο θυγατέρες, μια δικιά της τη Βασίλω και μια προγονή, την Κάλω. Τη θυγατέρα της την αγαπούσε πολύ αλλά την Κάλω δεν ήθελε να την ξέρει. Ήταν δωδεκαήμερα. Σκέφτηκε λοιπόν η μητριά να ξεφορτωθεί την Κάλω. Φόρτωσε λοιπόν το γομάρι με στάρει και έστειλε την Κάλω στο μύλο για ν' αλέσει. Εκείνησε η Κάλω να πάει στο μύλο για ν' αλέσει. Εκεί πέρα όμως την είδαν τα καρκαντζούλια κι άρχισαν να την πειράζουν.

- Ούι, καλώς την Κάλω. Θα με πάρεις εμένα γι' άντρα;
- Θα σε πάρω.
- Εμένα Κάλω.
- Και σένα.

- Θα με πάρεις και μένα Κάλω;

- Γιατί να μη σε πάρω;

Χάρηκαν λοιπόν τα καλικαντζαράκια που θα τάπαιρνε η Κάλω.

- Ούι, τί θέλεις να σου φέρουμε Κάλω; της είπαν γιομάτα χαρά..

- Θα μου φέρετε φορέματα, παπούτσια, λεφτά τους είπε η Κάλω.

Πραγματικά, πήγαν τα κατσόινα και της έφεραν ό,τι κι αν τους είπε και τη φόρτωσαν με καλούδια. Η Κάλω όμως για να κερδίσει χρόνο μέχρι να ξεμερώσει, έκανε τάχα πως δεν της έκαναν τα παπούτσια. Και τα κατσόινα έτρεχαν να βρουν άλλα. Η Κάλω έβαλε τα πράγματα μέσα στο σακί με το σιτάρι, πήρε και μια ποδιά ασημοκεντημένη και μια σκούφια και τράβηξε το δρόμο της. Ανέβηκε πάνω στο γομάρι, πήρε και μια βίτσα και χαι χαι, χαι, βιτς, βιτς, βιτς πήγε απάνω για το σπιτί. Τα καρκαντζούλια γύρισαν στο μύλο, δε βρήκαν την Κάλω κι άρχισαν να την κυνηγάνε.

- Να πάμε να βρούμε την Κάλω.

Η Κάλω για να τους καθυστερήσει, πέταξε την ποδιά της, την κεντημένη. Τη βρίσκουν τα καρκαντζούλια, σταμάτησαν κι έλεγαν:

- Πώς την κεντούσε, πώς την πλουμπούσε, πώς την κλωθογυρνούσε!

Όση ώρα οι καλικαντζαροί κοιτούσαν την ποδιά, η Κάλω βίτσαγε το γομάρι κι έφευγε για το σπιτί. Ξανά πάλι παραπάνω, χαι, χαι, χαι, ματαπίσω οι καλικαντζαροί κόντευαν να τη φτάσουν. Ρίχνει η Κάλω το σκούφι της, το βρίσκουν τα κατσόινα, χασομερούσαν πάλι.

- Πως το κεντούσε, πώς το πλουμπούσε, πώς το κλωθογυρνούσε!

Κι η Κάλω χτύπαγε το γομάρι κι έφευγε. Οι καλικαντζαροί από πίσω κόντευαν να τη φτάσουν. Τότε λαλάει ο πετεινός.

- Άσπρος κόκορας λαλάει, είπαν αυτά.

Και συνέχισαν το κυνήγι και χαι, χαι, χαι, κόντευαν πάλι να τη φτάσουν.

Τότε ξαναλαλάει ο κόκορας.

- Ορέ, μαύρος κόκορας λαλάει, είπαν αυτά. Άιντε για να φύγουμε. Κι έφυγαν για να κρυφτούν.

Φτάνει η Κάλω καμιά φορά στο σπιτί και το γομάρι άρχισε να γκαρίζει και να λέει:

"Έβγα να δεις την Κάλω που 'ρχεται στ' ασήμι φορτωμένη".

Και βγαίνει η μητριά να δει την Κάλω. Νόμιζε ότι την πήραν τα κατσόινα. Γι αυτό και την έστειλε, επίτηδες, γιατί δεν την αγαπούσε. Και η Κάλω ήρθε στ' ασήμι φορτωμένη. Κοιτάει η μητριά και τί να δει. Ξεφορτώνει το γομάρι, μπρρρ... τα φλουριά έπεφταν.

- Ούι, μωρ' Κάλω, πού πήγες εσύ;

- Στο μύλο, πήγα.

- Και πού τάβρες όλα αυτά;

- Μου τα 'δωσαν.

- Ποιος μωρ' Κάλω;

- Οι καλικαντζαροί.

- Ούι, θα στείλω και τη Βασίλω, είπε η μητριά.

- Στείλε την, της είπε η Κάλω.

Φορτώνει το γομάρι και πάει η Βασίλω στο μύλο. Κράγκα-κρούγκα, κράγκα-κρούγκα.

- Βρε, καλώς τη Βασίλω που 'ρχεται, της είπαν τα κατσόινα.

- Θα με πάρεις εμένα γι' άντρα;

- Όχι.

- Εμένα;

- Ούτε εμένα. Άντε χαθείτε από μένα.

- Α, έτσι είσαι, λένε αυτά και την πιάνουν τη Βασίλω και τη βάζουν στο μύλο και την αλέθουν με το καλαμπόκι αντάμα. Την έβαλαν στο σακί με τ' αλεύρι και τη φόρτωσαν στο γομάρι κι ήρθε το γομάρι μοναχό του στο σπιτί. Πάει το γομάρι στο σπιτί και άρχισε να γκαρίζει έξω από την πόρτα, η Βασίλω δεν ακουγόταν πουθενά. Γκαρ, γκαρ το γομάρι. Εκείνη την ώρα αλύχτησε ένα σκυλί.

- Ούι, είπε η μητριά, τί αλυχτάει το σκυλί; Κάτι συμβαίνει.

Ακούει το γομάρι που χτυπούσε την πόρτα με τα πόδια και βγήκε να δει τί γίνεται. Κοιτάει το γομάρι μοναχό. Κοιτάει για τη Βασίλω, πουθενά η Βασίλω. Ξεφορτώνει το γομάρι, κοιτάει τί να δει, κομμάτια η Βασίλω. Είδες, τη δοκίμασε ο Θεός που 'θελε να ξεκάνει την κοπέλα και την Κάλω, την αγάπαγε ο Θεός και τούτη που ήταν κακούργα, πάει.

Αφήγηση: Πανδώρα Πασιώνη